

Motion till riksdagen

1988/89:Ju415

av Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c)

Rättshjälp i förvaltningsprocessen

En viktig princip i ett rättssamhälle är att garantera alla medborgare likhet inför lagen. Härmed avses att envar har rätt påfordra en saklig, opartisk prövning av sin sak. Även om domstolen har en skyldighet att inom vissa gränser aktivt medverka till att relevanta fakta i målet kommer till domstolens kännedom krävs ofta särskilda insatser från den tilltalade eller målsägandens sida för att medverka till klarläggande. Denna uppgift är vanligen av en sådan natur att insatser av juridiskt skolade personer krävs.

Rätten till juridiskt biträde är således väsentlig för att uppfylla rättsprincipen "likhet inför lagen". Kostnaderna för ett biträde kan dock i många fall bli betungande för den enskilde. Detta gäller särskilt i de fall där målet är av mer komplicerad natur och/eller särskilda utredningar och undersökningar erfordras för att klarlagga målet. Samhället har därför pådragit sig ett ansvar för parts kostnader avseende juridiskt biträde eller försvarare i rättegång.

Frågan om omfattningen för samhällets ansvarsåtagande har varit föremål för översyn under ett antal år. Rättshjälpskommittén tillsattes år 1982 och har under de följande åren avlämnat flera betänkanden med förslag till förändringar av rättshjälpsystemet.

Beträffande rättshjälpen i skattemål och andra förvaltningsrättsliga mål och ärenden är emellertid den nuvarande situationen klart otillfredsställande och härvidlag har inte rättshjälpskommittén kommit med några förslag till förbättringar.

Det förtjänar att påpekas att riksdagen vid flera tillfällen – senast förra året (se JuU 1987/88:22 s. 2 f) – uttalat att den utredning av frågan som regeringen hänvisat till *snarast* bör leda till konkreta åtgärder från regeringens sida. Uttryckligen har riksdagen därmed avsett inte bara ersättning för kostnader i skatteprocessen utan *också* ersättning för kostnader i andra typer av förvaltningsmål.

Enligt centerpartiets uppfattning är förslagen i huvudsak väl avvägda.

Kostnaderna för biträde, liksom kostnaderna för utredning och övrig bevisföring i skatteprocessen åvilar i sin helhet den skattskyldige. Oaktat om målet avgörs till den enskildes förmån eller inte svarar denne för egna kostnader. Detta gäller även i de fall allmänhetens ombud har ett intresse av att söka ledning genom prövning i högre rätt.

Kostnaderna för juridiskt biträde i skatteprocessen har ofta varit avsevärda för den enskilde. I flera fall har också kostnadsansvaret för processer i förvaltningsdomstolarna övertagits av olika intresseorganisationer, vilka haft ett intresse av ett avgörande av saken. Den enskildes möjligheter av att

få saken prövad har därmed varit beroende av utomståendes ageranden. Detta är otillfredsställande.

Centerpartiet har i riksdagen föreslagit en utvidgning av rättshjälpslagens tillämpningsområde så att kostnader för juridiskt biträde för enskild vid skatteprocess i allmän förvaltningsdomstol ska täckas av rättshjälp om målet avgörs till den enskildes förmån eller om målet drivs i prejudikatsyfte. Vi återupprepar här detta krav.

Riksdagen bör därför av regeringen begära förslag till en utvidgning av rättshjälpslagen så som i motionen anförts.

Hemställan

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställas

att riksdagen hos regeringen begär förslag om utvidgad rättshjälp vid processer i allmän förvaltningsdomstol.

Stockholm den 20 januari 1989

Ingbritt Irhammar (c)

Anders Svärd (c)